A szőlő aranyszínű sárgaság fitoplazma (FD) elleni (sikertelen?) védekezés gyakorlati tapasztalatai a Zalai Borvidéken

Tarsoly Róbert növényorvos, szőlész-borász
DTR-Agro Kft.
Dóka Éva Pincészet

DÓKA ÉVA

Dóka Éva Pincészet
Hegyke 2024

Furmint, Pátria, Rajnai rizling, Pinot blanc, Olaszrizling

Szőlőpusztulás napjainkban: FD megyei terjedésének dinamikája

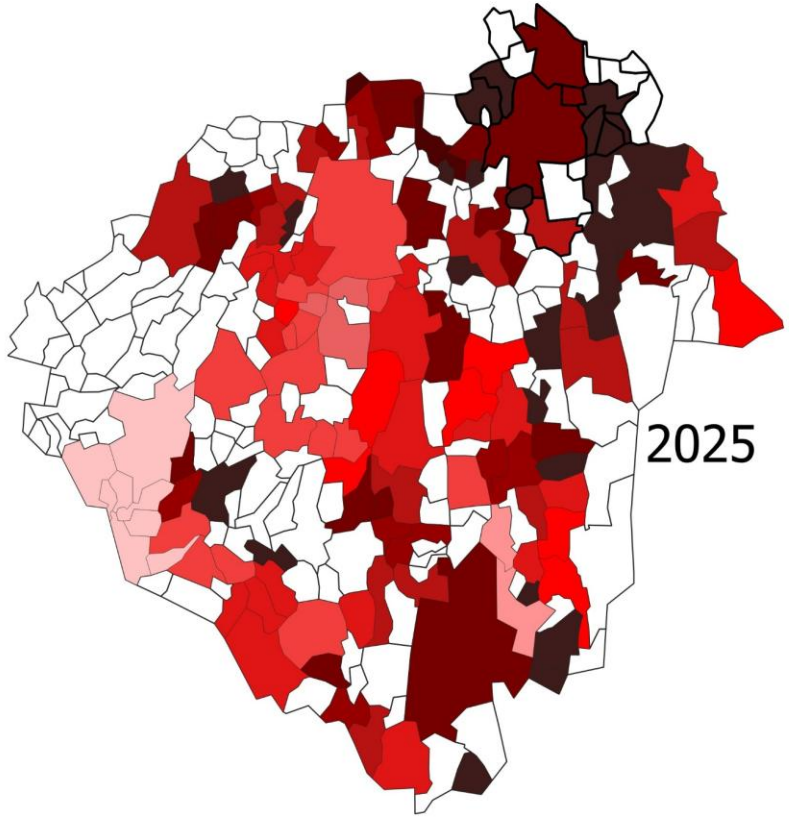

Megyei elterjedés animációja

- Lenti térsége – 2013
- Nagykanizsa térsége – 2015
- Zalaegerszeg térsége – 2017
- Becsehely térsége – 2018
- Pacsa térsége – 2019
- Keszthely térsége – 2019
- Zalaszentgrót térsége – 2021

DÓKA ÉVA

Szőlőterületek

Zalaszentgrót – Orosztony

2023 - 26 ha

2024 - 22 ha ***(még nem FD miatt)***

2025 – telepítési terv: 4 ha ***(nem valósult meg)***

2026 - 20 ha

2027 - 14 ha

DÓKA ÉVA

No comment …

DÓKA ÉVA

Helyzetkép

- Zala
  - 2013-2024. év kb. 70.000 tőke
    - 2013, Lenti, felszámolás, légi permetezés – nem érte el a célját
  - 2025. év cca. 220.000 tőke
    - Ez kb. 55 ha, az egész borvidék 10%-a! – 1 év alatt!!)
  - 2026. év az előzőhöz hasonló
    - imágó csapdázás azonban a Scaphoides t. populáció csökkenését mutatja
- Országos
  - Minden borvidéken
  - Meglepő (?) adatok

Miért nem sikerült megállítani?

DÓKA ÉVA

Miért nem sikerült megállítani?

-termelői felelősség
  - hitetlenség
  - tájékozatlanság, információhiány

-elhanyagolt területek
  - felhagyott szőlők
  - bio „művelés”

-hatósági kapacitáshiány
  - labor
  - felderítés

-központi irányítás, koordináció hiánya
  - egyedül nem megy …

-növényvédő szerek (?)

DÓKA ÉVA

A saját példánk

1. az adottságok

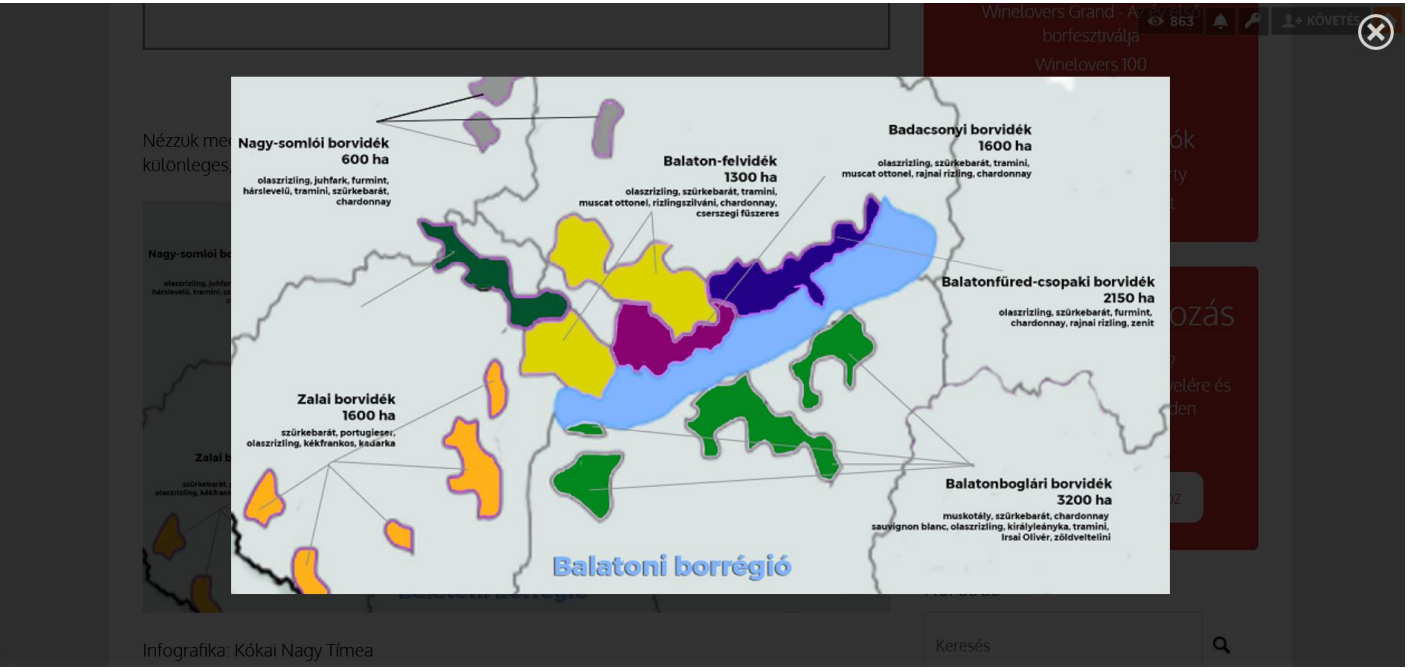

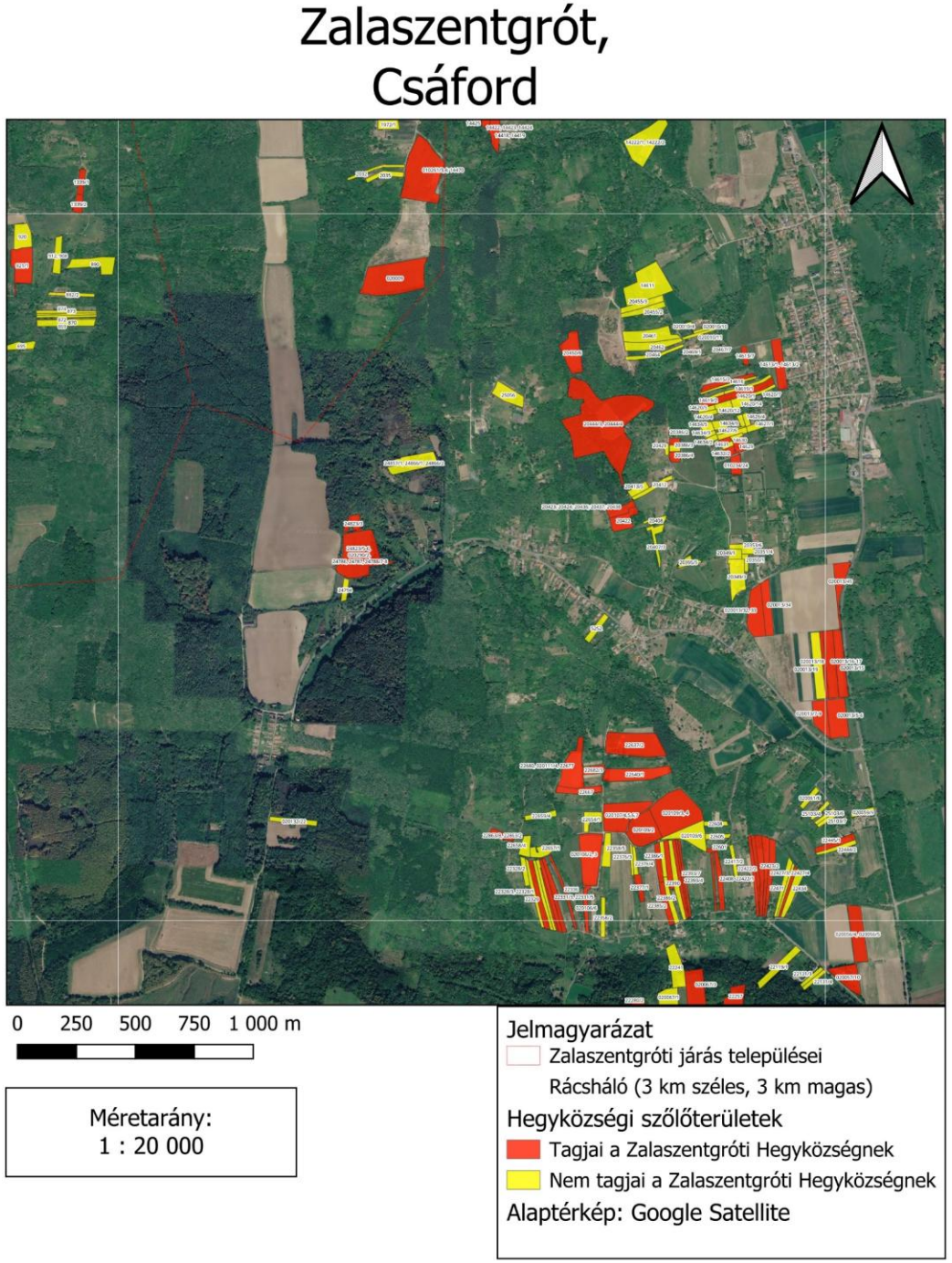

DÓKA ÉVA

2. a technológia

- Vektor elleni védekezés
  - 2013-14-ig rovarölő szer csak tarka szőlőmoly ellen
  - 2014-től S. titanus ellen célzottan
    - 2020-ig L2-L3 stádiumban (spinozad, majd tiametoxam, flupiradifuron)
    - 2021-22-ben L2-L3, majd L4-L5 (flupiradifuron, acetamiprid)
    - 2023-tól 4-5 védekezés (+ piretroidok imágók ellen is)
    - 2025-től szüret után is (korai szüretek miatt fontos!!)
- Fertőzési források eltávolítása
  - 2021/22-től kezdve
  - Jelölés vegetációban, eltávolítás télen
- Bejelentés
  - 2021 1 ha Chardonnay
    - Labor: nem FD, sztolbur, tábla maradt
  - 2023 1 ha Rajnai rizling, 25%-os fertőzöttség, 8 éves ültetvény!
    - Labor: FD-t igazolta
  - 2025 minden táblán igazolta a labor az FD-t
    - 2 ha teljes kivágás
- Szőlő Fitoplazma Szőlész Munkacsoport
  - Munka 2025 február óta
  - Eredmények?

DÓKA
ÉVA

DÓKA ÉVA

3. a hibák

Egyre több az információ, egyre hatékonyabban tudunk védekezni. A baj az, hogy ugyanezt a munkát legalább 10 éve kellett volna elkezdeni – legyen ez figyelmeztetés a többi borvidék számára!!

- Vektor elleni védekezés + fertőzési forrás eltávolítása = sikeres védekezés?
  - Hát nem …
  - AKG,AÖP: lehetőségek korlátozása
- Fertőzött tőkék minimum lombtalanítása
  - Azonnal, nem télen
  - „Okosan”, taglózó rovarölő szeres kezelés után
  - DE! ha nem húzzuk ki, folyamatosan hajtanak nyáron
  - Folyamatos szemlézés (2 hetente) az ***első tünetek*** megjelenésétől
  - Gyanús területeken tesztelés (egyelőre nincs hozzá elérhető eszköz, módszer)
- Védekezés folytatása a szüret után is (ha szükséges)
  - Egészen 2025-ig erre nem volt törvényes lehetőség
- Kijuttatástechnika felülvizsgálata, zöldmunkák átértékelése
  - L1-L2 lávák törzshajtásokon
- Stb. …

Kékfrankos, 2025.06.24.

DÓKA ÉVA

4. ami nem (csak) rajtunk múlik

Nem lehet eléggé hangsúlyozni a kommunikáció, az „érzékenyítés” jelentőségét (HNT, NÉBIH, AÉM) – főleg, de nem csak a kistermelők esetében

- Elhanyagolt, felhagyott szőlőterületek
  - Nemzetközi példák és saját tapasztalatok alapján is rendkívüli probléma
  - Megoldás: hegybírói jogkörök kiterjesztése, kényszerkivágás
    - rendelet, szabályozás megvan
    - végrehajtás hogyan, ki (felderítés + kivágás)
    - Utána mi lesz a területek sorsa?
- Felelőtlen termelők
  - „Laposföld-hívők” – nincs is FD, lásd COVID-tagadók
  - Kötelező védekezés be nem tartása
  - Megoldás: hatósági kapacitásbővítés, SZIGOR
- Kutatások (az elmúlt 13 évben alig valami)
  - Megoldás: források biztosítása
- Kötelező szemlék
  - HK-i rendtartásokba legtöbb helyen belekerült, de a kivitelezés egyes borvidékeken (pl. Zala) nehéz
  - Borvidéki elnöki, hegybírói kreativitás kell hozzá, de az sem mindig elég
  - Megoldás: ? (hatósági jogkör, szakértelem?)
- Növényvédőszer-választék

DÓKA
ÉVA

DÓKA
ÉVA

Menü | PowerPoint Present... | FD_Program_2025-11-24_f... | BASF szőlő VIP 2025.pdf (V... | Létrehozás | Bejelentkezés
Minden eszköz | Szerkesztés | Átalakítás | Aláírás elektronikusan | Szöveg vagy eszközök keresé...

INSECTICIDE PANEL IN EU

1. **Systemic insecticides:**
   - Generally persistent, **from 7 to up to 30 days** post treatments
   - On-field effectiveness: 80-100% and 30-80%

2. **Pyrethroids (contact products)**
   - Not persistent (few hours or days)
   - On-field effectiveness: **50-95%**
   - Wide-spectrum action, also non-target insects

2011	2025
~~thiamethoxam~~	
~~chlorpyriphos metil~~	
~~chlorpyriphos etil~~	
~~buprofezin~~	
	flupyradifurone
	sulfoxaflor
acetamiprid	acetamiprid
etonfenprox	etonfenprox
deltamethrin	deltamethrin
taufluvalinate	taufluvalinate
lambda chyalothrin	lambda chyalothrin
cypermethrin	cypermethrin
esfenvalarate	esfenvalarate

25
52
Keresés
18:13
2025. 11. 20.

DÓKA ÉVA

5. összefogás

- Termelők
- HNT
- Hatóság (NÉBIH, KH NTO-k)
- Kutatás
- Agrárkamara
- Minisztérium
  - munkacsoport működik
- Önkormányzatok, erdészetek, természetvédelmi területek, stb. (Vitis fajok)

A SZŐLŐ EGÉSZSÉGE
A BOR JÖVŐJE

HNT
HEGYKÖZSÉGEK NEMZETI TANÁCSA

ARANYSZÍNŰ SÁRGASÁG FITOPLAZMA ÉS VÉDEKEZÉSI LEHETŐSÉGEK

2025. SZEPTEMBER 23-24.

📍 HELYSZÍN: FIÁKER VENDÉGLŐ,
8790 Zalaszentgrót, Eötvös Károly utca 3.

Térkép: https://maps.app.goo.gl/4qvXYusu6A8kVitWA

Online Regisztráció: https://hntrendezveny.wufoo.com/forms/mwhlsdn0ras27p/

09:00	REGISZTRÁCIÓ, KÁVÉ, ÜDÍTŐ
10:00	MEGNYITÓ - Tarsoly Róbert köszöntője
10:05	SZAKMAI ELŐADÁSOK: I. A szőlő aranyszínű sárgaság fitoplazma hatósági szemmel - betegség lefolyása, járványdinamika, felderítési tapasztalatok a Zalai Borvidéken 👉 Szabó Béla - Növényvédelmi osztályvezető, Kormányhivatal II. A szőlő fitoplazmás betegségeit terjesztő kabócavektorok 👉 Zsolnai Balázs - növényvédelmi zoológus III. Tapasztalatok, javaslatok termelői és növényvédős szemmel, eddigi eredmények, buktatók. 👉 „Szőlő Fitoplazma Szőlész Csoport”
12:00	HATÁRSZEMLE: A fitoplazma okozta károk bemutatása védett termő szőlőültetvényekben.
13:30-14:00	EBÉD ÉS KÖTETLEN KONZULTÁCIÓ

DÓKA ÉVA

6. további problémák (valószínűleg a teljesség igénye nélkül) - javaslatok

- Szaporítóanyag-előállítás (továbbterjedés)
  - Jelenleg: 1 szőlőiskola – 5 minta
  - Hőkezelés: 100%-os megoldás (bár lehetnek egyéb hátrányai) – állami részvétel?
  - Alany törzsültetvények – tünet nincs, több ellenőrzés (labor) kellene
  - Fás részből való kimutathatóság – mintavételi időszak szélesebb
- Szemlék
  - Kapacitáshiány – jelenleg kell NTO-felügyelő (adminisztrációt is ő végzi!)
    - A fertőzött területeket is folyamatosan, minden évben
    - Példák:
      - Zalaszentgrót, 1 nap 4 fő – 0,54 km^2 cca. 20-40 parcella, hrsz
      - Bérbaltavár, 1 nap 22 fő 35 ha
    - Visszaellenőrzés: csak a hatóság, 1 fő?!!
  - Térinformatikai eszközök hiánya (jelenleg MobilGazda, már akinek van)
  - Hatósági jogkör – zárt szőlők
  - Elhanyagolt területekre külön akciócsoportok
  - Ellenőrzés
    - Rügyfakadás előtt
    - Határozatoknak időben ki kell menni (kapacitáshiány)

DÓKA ÉVA

Zalaszentgrót, Csáford

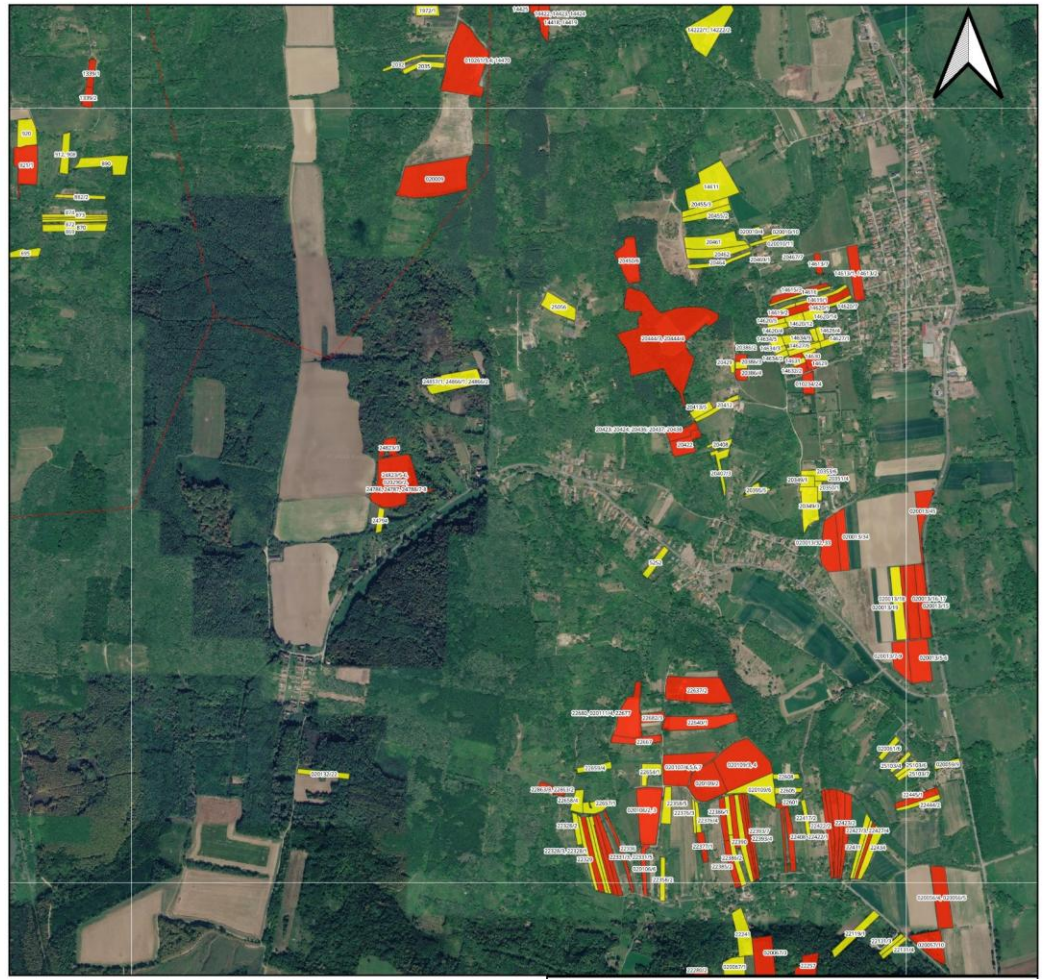

0 250 500 750 1 000 m

Méretarány:
1 : 20 000

Jelmagyarázat
- Zalaszentgróti járás települései
- Rácsháló (3 km széles, 3 km magas)

Hegyközségi szőlőterületek
- Tagjai a Zalaszentgróti Hegyközségnek
- Nem tagjai a Zalaszentgróti Hegyközségnek

Alaptérkép: Google Satellite

DÓKA
ÉVA

DÓKA ÉVA

6. további problémák (valószínűleg a teljesség igénye nélkül) - javaslatok

- Szemléletváltás
  - Felszámolás
    - Nem sikerült
  - Visszaszorítás, együttélés
    - Szemlék, kivágások
      - A fertőzött területeket is folyamatosan, minden évben
      - **Termelői feladat** és felelősség legyen
      - Hatóság: ellenőrzés, szankciók
- Kutatás
  - Sok az ismeretlen tényező, ami befolyásolhatja a sikeres védekezést
    - Atipikus tünetek
    - Fajtaérzékenységi vizsgálatok (lásd atipikus tünetek is)
    - FD – vektor kapcsolatok, egyéb vektorok?
    - Fertőzésre hajlamosító, azt befolyásoló tényezők
    - Közvetlenül az FD elleni megoldások
    - Amerikai szőlőkabóca elleni konvencionális védekezési eljárások hatékonyságának növelése
    - Alternatív védekezési módszerek

DÓKA ÉVA

6. további problémák (valószínűleg a teljesség igénye nélkül) - javaslatok

- Termelői megfigyelések okainak vizsgálata
  - Lucerna mellett
  - Erdő mellett
  - Kevésbé művelt ültetvények paradoxona
  - Atipikus tünetek
- Tünetes tőkék eliminálása vegetációban, a vektor „felzavarása” nélkül
- Könnyen elérhető gyorstesztek
  - Elsősorban a még nem fertőzött területeken
  - Kommunikáció – edukáció – ösztönzés – szankció

- Vektor elleni védekezés
  - Előrejelzés, NÉBIH károsító monitoring – JÓ
  - Módszertan csiszolható (lárvák egyes fejlődési alakjainak a megjelenése, nem feltétlenül a száma a lényeg)
- Kommunikáció – edukáció – ösztönzés – szankció
- Összefogás, koordináció

DÓKA ÉVA

Köszönöm a figyelmet!

Kóstoljátok meg a zalai bort, hagyjátok,

hogy helyettünk beszéljen!
Gyertek el Zalába!

+36 30 979 4950

t.robi @dokaevapinceszet.hu

dokaevapinceszet

dokaevapinceszet.hu

8790 Zalaszentgrót, Gyár u. 22.